

Sebep- Sonuç ?li?kisi Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sebep- Sonuç ?li?kisi Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30057>

Özet

SebeP-Sonuç İlişkisi Ölesi, 2008 yılında Hakan Nuhoğlu tarafından doktora tezi kapsamında **ölçek geliştirme** çalışmaları doğrultusunda oluşturulmuş bir araçtır. Bu ölçek, bireylerin bilimsel olaylar ve sistemler arasındaki nedensel bağlantıları algılama ve yorumlama becerilerini ölçmeyi amaçlamaktadır. Ölçek, özellikle **Sistem Dinamiği** yaklaşımının uygulandığı eğitim ortamlarında öğrencilerin sebeP-sonuç muhakemesi yeteneklerindeki değişimi değerlendirmek üzere tasarlanmıştır. Ölenin temel amacı, öğrencilerin karmaşık sistemlerdeki değişkenler arasındaki etkileşimleri ne ölçüde doğru bir şekilde tanımlayabildiklerini belirlemektir.

Ölçek, Nuhoğlu'nun (2008) "İlköğretim fen ve teknoloji dersinde sistem dinamiği yaklaşımının tutuma, davranış ve farklı becerilere etkisinin araştırılması" başlıklı **doktora tezi** içerisinde yer almaktadır. Bu çalışmada, ölenin geliştirilme sürecini, pilot uygulamaları ve psikometrik özelliklerini detaylı olarak sunmaktadır. Ölçek, özellikle **nedensellik** kavramını eğitim bağlamında nicel olarak değerlendirmeye olanak sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

SebeP-Sonuç İlişkisi, Nedensellik, Sistem Dinamiği, Ölçek Geliştirme, Bilişsel Beceri, Fen Eğitimi, İlköğretim, Muhakeme Becerisi.

Yazarlar

Hakan Nuhoğlu

Amaç

SebeP-Sonuç İlişkisi Ölesi'nin temel amacı, ilköğretim düzeyindeki öğrencilerin fen ve teknoloji derslerinde karşılaştıkları olaylar zincirindeki sebeP-sonuç ilişkilerini doğru bir şekilde belirleme ve analiz etme becerilerini ölçmektir. Bu ölçek, özellikle bir eğitim metodolojisi olarak kullanılan Sistem Dinamiği yaklaşımının öğrencilerin bu kritik beceriler üzerindeki etkisini değerlendirmek için bir çözümler olarak kullanılmaktadır.

Ölçek, öğrencilerin sadece tekil neden-sonuç bağlantılarını değil, aynı zamanda döngüsel ve karmaşık sistemlerdeki geri bildirim mekanizmaları da içeren çoklu ilişkileri kavrayıp kavramadığını ortaya koymayı hedefler. Bu sayede, öğrencilerin analitik ve sistem düşünme yeteneklerinin gelişim düzeyleri hakkında somut veriler elde edilmesi amaçlanmıştır.

Yapı

Ölçek, bilişsel psikoloji ve eğitim bilimleri bağlamında ele alınan **sebeP-sonuç ilişkisi** kurma ve

muhakeme etme becerisini ölçmektedir. Bu yapı, öğrencilerin bilimsel olayları sadece gözlemlemekle kalmayıp, bu olayların altında yatan dinamik ve etkilendirici mekanizmaları anlamlandırma yeteneğini temsil eder.

Ölçek, öğrencilerin olaylar arasındaki zamansal sıralamayı, korelasyonu ve gerçek nedensel bağlantıyı ayırt edebilme kapasitesine odaklanır. **Sistem Dinamiği** teorisine dayanan bu yapı, tek yönlü lineer düşünme yerine, geri besleme döngülerini ve sistemin bütünü üzerindeki etkilendiricileri içeren döngüsel nedensellik anlayışını tevik eder.

Geçerlik

Ölenin geçerlik alışmaları, Nuhoğlu'nun (2008) **doktora tezi** kapsamında detaylı olarak incelenmiştir. Her ne kadar özet kaynaklarda spesifik geçerlik katsayıları belirtilmese de, geliştirme sürecinde kapsam geçerliği ve yapı geçerliğinin sağlanması için uzman görüşlerine başvuruldu ve istatistiksel analizlerin yapıldığı varsayılmaktadır.

Ölenin kapsam geçerliği, ölçek maddelerinin sebep-sonuç ilişkisi kurma becerisinin tüm boyutları temsil edip etmediği konusunda uzmanlar tarafından değerlendirilmiştir. Yapı geçerliği ise, genellikle Faktör Analizi yöntemleri kullanılarak ölenin teorik olarak öngörülen yapıyı ölçüp ölçmediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Detaylı geçerlik analiz sonuçları için tez metnine başvurulmalıdır.

Güvenirlik

Sebeup-Sonuç İlişkisi Ölesi'nin güvenilirliği de geliştirildiği tez çalışmasıyla ele alınmıştır. Güvenirlik analizleri, ölçek maddelerinin iç tutarlılığını ve ölenin zamana karşı istikrarlı sonuçlar verip vermediğini belirlemeyi içerir.

Tipik olarak bu tür bilişsel ölçeklerde iç tutarlılık (Cronbach Alfa katsayısı) ve madde-toplam korelasyonları incelenir. Ölenin güvenilirliğinin kabul edilebilir düzeyde olduğu, aksi takdirde tez kapsamında kullanılan bir araç olarak kabul edilmeyeceği ekrımı yapılabilir. Spesifik güvenilirlik katsayıları ve test-tekrar test sonuçları, Nuhoğlu'nun 2008 tarihli tezinde yer almaktadır.

Faktör Analizi

Ölçek geliştirme sürecinin önemli bir aşaması olan Faktör Analizi, ölenin ölçtüğü yapıların boyutları belirlemek amacıyla kullanılmaktadır. Bu analiz, ölçek maddelerinin tek bir temel beceriyi mi (tek boyutluluk) yoksa sebep-sonuç ilişkisi kurmanın farklı alt boyutları mı ölçtüğünü ortaya koyar.

Sistem Dinamiği yaklaşmının karmaşk doşas göz önüne alındığında, Faktör Analizi sonuçları, öğrencilerin lineer nedensellikten döngüsel nedenselliğe geçiş becerilerini yansıtan birden fazla faktörü işaret etmesi olasıdır. Bu analizler, ölenin yapı geçerliliğini destekleyen temel istatistiksel kanıtları sunar.

Araç

Test Türü: Beceri/Yeterlilik Ölesi Geliştirme

Format: Bilişsel yetenek ölçümüne uygun, genellikle çoktan seçmeli veya kısa cevap formatında maddeler içermesi muhtemeldir. Derecelendirme bilgisi kaynakta boş bırakılmıştır.

Mevcut Dil: Türkçe

Popölasyon Grubu: İlköğretim Öğrencileri (Akademik tez bağlamında Fen ve Teknoloji dersi öğrencileri).

Yař Grubu: Genellikle ilköğretimin ikinci kademesi (5-8. sınıflar, yaklaşık 10-14 yaş aralığında) hedeflenmiştir.

Popölasyon Detayları: Türkiye'deki ilköğretim kurumlarında öğrenim gören, Fen ve Teknoloji dersi müfredatına tabi öğrenciler.

Test Metodolojisi: Uygulama genellikle kağıt-kalem testi formatında, belirlenen bir zaman dilimi içinde gerçekleştirilir. Puanlama, doğru sebep-sonuç bağlantıları'nın kurulup kurulmadığına göre yapılır.

Anahtar Kelimeler

Sistem Döğünme, Bilişsel Değeriendirme, Nedensel İlişki, **Korelasyon**, Geri Besleme Döğüsü, **Eğitim Psikolojisi**, Ölçek Geliştirme.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilinmiyor

Bağı Kurulu E-posta Adresleri: Bilinmiyor (Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü ile ilişkilidir.)

Yazma Adresi: Nuhoğlu H., Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye (2008 tezi bağlamında).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, bir **doktora tezi** kapsamında geliştirildiği için, akademik kullanım için genellikle izin alınması gerekmektedir. Ticari kullanım için yazarın izni şarttır. Testin geliştirildiği ve uygulandığı yıl **2008**'dir. Ölçeğin kendisi veya tez referansına ait bağlantı YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde mevcuttur.

Kaynaklar

Nuhoğlu, H. (2008). *İlköğretim fen ve teknoloji dersinde sistem dinamiği yaklaşımının tutuma, davranışa ve farklı becerilere etkisinin araştırılması* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Bu doktora tezine ait YÖK Ulusal Tez Merkezi bağlantısı: tez.yok.gov.tr

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: sebeþ-sonuc-iliskisi-olcegi-toad.pdf

Sebeþ- Sonuç İlişkisi Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek maddeleri orijinal kaynaktan alınmamıştır. Maddeler için Nuhoğlu (2008) tarafından hazırlanan doktora tezinin ekler bölümüne başvurulması gerekmektedir.